

Zduńska Wola, dnia 2020-11-19

ED.0003.9.2020

Pani
Ewa Mielczarek - Sójka
Radna Powiatu
Zduńskowolskiego

Stosowne Pani Radno,

W odpowiedzi na Pani wniosek złożony w okresie międzysesyjnym w dniu 12 listopada 2020 r. w sprawie zmiany regulaminu określającego wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz szczegółowe warunki obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, a także wysokość i warunki wypłacania dodatku mieszkaniowego dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez powiat zduńskowolski, wyjaśniam co następuje:

Zgodnie z art. 30 ust. 6 ustawy Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2019 r. poz. 2215 ze zm.) organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego, uwzględniając przewidywaną strukturę zatrudnienia, określa dla nauczycieli poszczególnych stopni awansu zawodowego, w drodze regulaminu:

- 1) wysokość stawek dodatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2, oraz szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków, z zastrzeżeniem art. 33-34a,
- 2) szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, z zastrzeżeniem art. 35 ust. 3,
- 3) wysokość i warunki wypłacania składników wynagrodzenia, o których mowa w ust. 1 pkt 4, o ile nie zostały one określone w ustawie lub w odrębnych przepisach
- w taki sposób, aby średnie wynagrodzenia nauczycieli, składające się ze składników, o których mowa w ust. 1, odpowiadały na obszarze działania danej jednostki samorządu terytorialnego co najmniej średnim wynagrodzeniom nauczycieli, o których mowa w ust. 3.

W zakresie dodatku za warunki pracy art. 30 ust. 1 pkt 6 Karty Nauczyciela odwołuje się do art. 34 Karty Nauczyciela, tj.:

1. Nauczycielom pracującym w trudnych lub uciążliwych warunkach przysługuje z tego tytułu dodatek za warunki pracy.
2. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określa, w drodze rozporządzenia, wykaz trudnych i uciążliwych warunków pracy, stanowiących podstawę do przyznania z tego tytułu dodatku, o którym mowa w ust. 1, biorąc pod uwagę w szczególności stopień trudności zajęć realizowanych w warunkach trudnych i uciążliwych - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagrodzenia za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 416 z późn. zm.). Przedmiotowe rozporządzenie reguluje zakres czynności i prowadzonych zajęć, za które przysługuje dodatek za warunki pracy.

Organ prowadzący na mocy art. 30 ust.6 Karty Nauczyciela w uchwale Nr IX/35/19 Rady Powiatu Zduńskowolskiego z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie regulaminu wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez powiat zduńskowolski (Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego

z dnia 25 lipca 2019 r. poz.4233) określił wysokość stawek oraz szczegółowe warunki przyznawania dodatku za warunki pracy. Z dyspozycji art. 30 ust. 6 Karty Nauczyciela nie wynika uprawnienie do szerszej modyfikacji dodatku za warunki pracy, w tym określenie, że dodatek przysługuje za wykonywanie pracy zdalnej.

Jak wskazano w opinii prawnej z dnia 21 maja 2020 r. w sprawie wypłaty dodatku za warunki pracy dla nauczycieli Zespołu Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Zduńskiej Woli, którą otrzymała Pani pismem nr ED. 0003.2.2020 z dnia 10 czerwca 2020 r., wskazany dodatek za warunki pracy związany jest przede wszystkim z wykonywaniem pracy w placówce w bezpośrednim kontakcie z uczniem, natomiast Karta Nauczyciela nie dopuszcza modyfikacji przez organ prowadzący tejsze zasady, nawet gdyby chodziło o doprecyzowanie regulacji ustawowej.

Przyjęcie przez Radę Powiatu przedmiotowego rozwiązania mogłoby stanowić wykroczenie poza upoważnienie ustawowe, co w konsekwencji skutkowałoby wszczęciem postępowania nadzorczego przez nadzór prawny Wojewody oraz możliwością stwierdzenia nieważności przyjętej uchwały.

Z uwagi na to, iż Minister Edukacji Narodowej w wydawanych rozporządzeniach w zakresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 nie doprecyzował przepisów odnośnie zasadności wypłacania dodatków za pracę w trudnych i uciążliwych warunkach na czas nauki zdalnej, Zarząd Powiatu Zduńskowolskiego wystosował w tej sprawie stosowne pismo (kopia w załączeniu).

Po otrzymaniu stanowiska Ministerstwa Edukacji Narodowej w zakresie wypłaty nauczycielom Zespołu Szkół Specjalnych w Zduńskiej Woli dodatku za warunki pracy sprawa zostanie przedłożona Zarządowi Powiatu Zduńskowolskiemu, w celu podjęcia decyzji odnośnie wypłaty dodatków za warunki pracy.

Z pozostaniem

WICESTAROSTA

W. Rychnik
Wojciech Rychnik

Zduńska Wola, dnia 18 listopada 2020 r.

ED.4324.7.13.2020

Szanowny Pan
Przemysław Czarnek
Minister Edukacji i Nauki
Ministerstwo Edukacji Narodowej
al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

działając w imieniu i na rzecz Powiatu Zduńskowolskiego, będącego organem prowadzącym m.in. Zespołu Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Zduńskiej Woli, zwracam się o zajęcie przez Ministra Edukacji i Nauki stanowiska w zakresie *wypłaty nauczycielom szkoły specjalnej dodatku za warunki pracy*, który został uregulowany w art. 34 ust. 1 Karty Nauczyciela, *w przypadku realizacji zadań jednostek oświaty poprzez nauczanie zdalne lub w inny sposób zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 1389 ze zm.), a uprzednio zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 410 ze zm.).*

Wprowadzone rozwiązania związane z nauczaniem zdalnym spowodowały wątpliwości interpretacyjne, nie tylko Powiatu Zduńskowolskiego, ale innych organów prowadzących jednostki oświaty, *w zakresie możliwości wypłaty dodatku za warunki pracy, w szczególności dla nauczycieli prowadzących zajęcia w szkołach specjalnych. W związku z tym, niezbędnym stało się skierowanie do Pana Ministra wniosku o zajęcie stanowiska w przedmiocie wypłaty tegoż dodatku.*

Mając na względzie powyższe, pragnę przedstawić stan prawny i wynikające z niego wątpliwości interpretacyjne.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, wynagrodzenie nauczycieli składa się m.in. z dodatku za warunki pracy. Nauczycielom pracującym w trudnych lub uciążliwych warunkach przysługuje z tego tytułu dodatek za warunki pracy (art. 34 ust. 1 Karty Nauczyciela). Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określa, w drodze rozporządzenia, wykaz trudnych i uciążliwych warunków pracy, stanowiących podstawę do przyznania z tego tytułu dodatku, o którym mowa

w art. 34 ust. 1, biorąc pod uwagę w szczególności stopień trudności zajęć realizowanych w warunkach trudnych i uciążliwych.

Wedle § 8 pkt 7 i 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagrodzenia za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 416 z późn. zm.), za pracę w trudnych warunkach uznaje się prowadzenie przez nauczycieli:

- 1) zajęć rewalidacyjno-wychowawczych z dziećmi i młodzieżą upośledzonymi umysłowo w stopniu głębokim;
- 2) zajęć dydaktycznych i wychowawczych w specjalnych przedszkolach (oddziałach), szkołach (oddziałach) specjalnych oraz prowadzenie indywidualnego nauczania dziecka zakwalifikowanego do kształcenia specjalnego.

Nadto, wedle § 9 tegoż rozporządzenia, za pracę wykonywaną w warunkach uciążliwych uznaje się prowadzenie przez nauczycieli zajęć w trudnych warunkach:

- 1) wymienionych w § 8 pkt 4-16 z dziećmi i młodzieżą, których stan zdrowia z powodu stanów chorobowych, wymienionych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17, poz. 162 oraz z 2009 r. Nr 226, poz. 1829), uzasadnia konieczność sprawowania stałej opieki lub udzielania pomocy, oraz z dziećmi i młodzieżą powyżej 16 roku życia, u których wystąpiło naruszenie sprawności organizmu z przyczyn, o których mowa w § 32 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328 oraz z 2009 r. Nr 224, poz. 1803);
- 2) z dziećmi i młodzieżą upośledzonymi w stopniu lekkim, wśród których znajduje się co najmniej jedno dziecko ze stanem chorobowym, wymienionym w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia oraz w § 32 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności;
- 3) z dziećmi i młodzieżą upośledzonymi w stopniu lekkim, wśród których znajduje się co najmniej jedno dziecko upośledzone umysłowo w stopniu umiarkowanym lub znacznym, pod warunkiem że zajęcia dydaktyczne z tym dzieckiem prowadzone są według odrębnego programu nauczania obowiązującego w danego typu szkole specjalnej, a zajęcia wychowawcze - według odrębnego programu wychowawczego opracowanego przez wychowawcę.

Zgodnie z § 10 ust. 1 Regulaminu wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez powiat zduńskowolski, zwanego dalej regulaminem, stanowiącego załącznik do uchwały nr IX/35/19 Rady Powiatu Zduńskowolskiego z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie regulaminu wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez powiat zduńskowolski, ***nauczycielowi pracującemu w trudnych lub uciążliwych warunkach pracy***

określonych w §8 lub §9 rozporządzenia przysługuje z tego tytułu dodatek. Następnie wedle § 10 ust. 2 pkt 2 Regulaminu, dodatek za warunki pracy: w wysokości do 20% otrzymywanego wynagrodzenia zasadniczego przysługuje:

- a) nauczycielom prowadzącym zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze z dziećmi i młodzieżą upośledzoną umysłowo w stopniu głębokim,
- b) nauczycielom prowadzącym zajęcia dydaktyczne i wychowawcze w przedszkolu i szkołach specjalnych oraz prowadzącym indywidualne nauczanie dziecka zakwalifikowanego do kształcenia specjalnego.

Nauczycielom wymienionym w § 10 ust. 2 pkt 2 Regulaminu, pracującym z dziećmi i młodzieżą, których stan zdrowia z powodu stanów chorobowych, o których mowa w §9 rozporządzenia, uzasadnia konieczność sprawowania stałej opieki lub udzielania pomocy oraz prowadzącym zajęcia z dziećmi i młodzieżą powyżej 16 roku życia, u których wystąpiło naruszenie sprawności organizmu – z tytułu pracy w warunkach uciążliwych zwiększa się pobierany dodatek za warunki pracy o 10% otrzymywanego wynagrodzenia zasadniczego (§ 10 ust. 3 Regulaminu). ***Dodatek za warunki pracy przysługuje w okresie wykonywania pracy, z którą dodatek jest związany*** oraz w okresie niewykonywania pracy, za którą przysługuje wynagrodzenie liczone jak za okres urlopu wypoczynkowego (§ 10 ust. 4 Regulaminu).

Zgodnie z § 3a ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 410 ze zm.), w okresie od dnia 25 marca 2020 r. do dnia 28 czerwca 2020 r. zadania jednostek systemu oświaty są realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Natomiast w obecnie obowiązującym § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. z 2020 r. poz. 1389 ze zm.), wprowadzono regulację, zgodnie z którą:

„W jednostce systemu oświaty, której funkcjonowanie zostało w całości lub w części ograniczone zgodnie z § 1 ust. 1, zawieszono zajęcia są realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 30c ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe.”

Mając na uwadze ww. stan prawny, należy wskazać, co następuje.

Nauczyciele, którzy w wymiarze odpowiadającym wymiarowi zatrudnienia łącznie prowadzili zajęcia opiekuńcze, zadania statutowe, zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym w siedzibie zespołu szkół lub zdalnie, zachowują prawo do wynagrodzenia zasadniczego i innych dodatków wymienionych w art. 30 ust. 1 pkt 1 i 2 Karty Nauczyciela. Za wykonywanie tych zadań, w tym za dyżur lub prowadzenie zajęć opiekuńczych w szkole specjalnej nie przysługuje dodatek za warunki pracy. Dodatek za warunki pracy należy się nauczycielowi tylko za godziny faktycznie przepracowane w warunkach trudnych lub uciążliwych, co podkreślił Wojewódzki Sąd Administracyjny we Wrocławiu w wyroku z 14.06.2006 r., sygn. akt IV SA/Wr 696/05, cyt.: *„W świetle zaś art. 34 ust. 1 Karty Nauczyciela "nauczycielom pracującym w trudnych,*

uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia warunkach przysługuje z tego tytułu dodatek za warunki pracy". Wynika z niego wprost, że dodatek za uciążliwe warunki pracy jest obligatoryjnym dodatkiem i stanowi element wynagrodzenia, a więc nauczycielowi ustawowo należy się dodatek za każdą godzinę przepracowana w warunkach uciążliwych."

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na komunikat Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 16 marca 2020 r. (<https://www.kuratorium.lodz.pl/sytuacja-nauczycieli-oraz-pracownikow-niebedacych-nauczycielami-przedszkoli-szkol-i-placowek-w-zwiazku-z-zawieszeniem-prowadzenia-zajec-dydaktycznych-wychowawczych-i-opiekunczych-informacj/>), w którym wskazano: *„Za dni, w których nauczyciele będą świadczyli pracę, otrzymują wynagrodzenie bez zmian, z wyjątkiem dodatku za warunki pracy, który jest należny wyłącznie za godziny przepracowane w określonych warunkach pracy, oraz wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe, które jest związane z dodatkową pracą nauczyciela polegającą na realizacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych powyżej pełnego wymiaru zajęć. Jeżeli natomiast z przyczyny leżącej po stronie pracodawcy w określonym czasie nauczyciel nie będzie świadczyć pracy, zastosowanie ma art. 81 § 1 Kodeksu pracy, który stanowi, że pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszeregowania."*

W dniu 8 maja 2020 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej wydało ponownie opinię w zakresie wypłaty wynagrodzeń dla nauczycieli, w której wskazano, że: *„Dodatek za warunki pracy należny jest wyłącznie za pracę w określonych warunkach, wymienionych w § 8 i § 9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz.U. z 2014 r. poz. 416, z późn. zm.). Ten składnik wynagrodzenia przysługuje wyłącznie wtedy, gdy nauczyciel taką pracę faktycznie wykonywał. Na mocy art. 30 ust. 6 pkt 1 ustawy - Karta Nauczyciela szczegółowe warunki przyznawania tego dodatku określa organ prowadzący w regulaminie wynagradzania, o którym mowa w art. 30 ust. 6 tej ustawy."*

Dokonując *literalnej interpretacji przepisów dotyczących wypłaty dodatku za warunki pracy, można wywieść twierdzenie, że dodatek należy się za jakiegokolwiek wykonywanie obowiązków określonych w rozporządzeniu, np. nauczycielom prowadzącym zajęcia dydaktyczne i wychowawcze w przedszkolu i szkołach specjalnych. W związku z tym, dodatek winien być wypłacany niezależnie od formy prowadzenia zajęć, które mogą być prowadzone w kontakcie bezpośrednim z uczniami w placówce lub w formie zdalnej.*

Jednakże analizując systemowo podstawę przyznawania dodatku za warunki pracy określoną w art. 34 Karty Nauczyciela, tj. pracę w trudnych lub uciążliwych warunkach, można wskazać, że istotą dodatku za trudne lub uciążliwe warunki pracy jest wykonywanie tejże pracy w szczegółowo określonych warunkach, w szczególności poprzez realizację zadań wynikających z ww. rozporządzenia. *Wskazany dodatek za warunki pracy związany jest przede wszystkim z wykonywaniem pracy w placówce w bezpośrednim kontakcie z uczniem. Niewątpliwie realizowanie zajęć dydaktycznych i wychowawczych w formie zdalnej odróżnia się od zajęć wykonywanych w bezpośrednim kontakcie z uczniami w placówce.*

W konsekwencji, wykonywanie pracy w warunkach zdalnych bez bezpośredniego kontaktu z uczniem lub grupą uczniów nie może zostać uznane za trudne lub uciążliwe warunki pracy. Z zastrzeżeniem, że koniecznym jest dokonanie porównania wykonywania obowiązków przez nauczycieli w normalnym trybie realizowania zajęć, a obowiązków wykonywanych w trybie pracy zdalnej. Nie można wykluczyć sytuacji, gdy zajęcia w trybie zdalnym będą opierały się jedynie na przekazywaniu materiałów dla uczniów, wytycznych, klasówek, prac domowych, które następnie będą weryfikowane. W związku z tym, realizacja zajęć zdalnych będzie diametralnie różna niż w przypadku zajęć realizowanych z grupą uczniów w klasach.

Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę na stanowisko Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi z dnia 6 listopada 2020 r., znak: WA 4120-61/2020-4, w którym wskazano, że:

„W ocenie Izby fakt prowadzenia przez nauczycieli zajęć w formie zdalnej (w sytuacji, gdy wprowadzony został obowiązek realizacji zadań jednostek systemu oświaty z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość) nie ma wpływu na przysługiwanie dodatku za warunki pracy. Istotne dla sprawy jest bowiem spełnienie warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego (...) oraz faktyczna realizacja zajęć z uczniami przebywającymi poza placówką zgodnie z tygodniowym planem pracy.”

W tym względzie, podnieść należy istotny aspekt stanowiska Regionalnej Izby Obrachunkowej w Łodzi, tj. faktyczna realizacja zajęć z uczniami przebywającymi poza placówką zgodnie z tygodniowym planem pracy. Wątpliwości budzi okoliczność, gdy aktywność i praca dydaktyczna nauczyciela ogranicza się jedynie do przekazywania zadań do zrealizowania przy minimalnym zakresie prowadzenia zajęć w formie online (m.in. omawianie zagadnień objętych danym tematem, prowadzenie dyskursu z uczniami).

Reasumując, należy wskazać, że dopuszczalne są dwie odmienne interpretacje przepisów prawa oświatowego związanego z wypłacaniem nauczycielom dodatku za warunki pracy, w przypadku realizowania obowiązków w formie zdalnej. W konsekwencji, koniecznym i zasadnym jest zajęcie stanowiska Pana Ministra w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych.

Z poważaniem

WICESTAROSTA
W. Rychlik
Wojciech Rychlik

Do wiadomości:

- 1) Pan Piotr Warchlewski - Przewodniczący Rady Powiatu Zduńskowolskiego,
- 2) Pani Ewa Sobocińska – Prezes Ogniska ZNP przy Zespole Szkół Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej w Zduńskiej Woli,
- 3) Pani Renata Kosińska – Graf – Dyrektor Zespołu Szkół Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej w Zduńskiej Woli.

poz. *AM*

